

Jan Kløvstad, stjóri í Mentunarhúsinum Katuaq:

- Mentanin bar føroyingin ígjøgnum kreppuna

Turið Kjelbro

Hann kom til Føroya í størstu broytingartíð í nýggjari tíð - í heitasta stjórassessin innan føroyska mentunarlívið. Og hóast restin av landinum lá í andaleypi royndi hann, við at bjóða eitt mentunar-tilboð fyri og annað eftir, at fáa føroyingar at venda eyguni frá kreppuni eina løtu og vísa okkum og umheiminum, at hóast tað stóð illa til fíggjarliga, áttu vit nakað, sum ikki kann gerast upp í krónum og oyrum.

- Tá ið eg kom til Føroya á heysti í 1989 báðu 47.828 fólk í Føroyum, tað hægsta fólkatalið nakrantíð, og tá ið eg fór úr Føroyum í 1994, var fólkatalið 44.000, tað lægsta í nýggjari tíð. Ikki minni enn 10 % av fólkinum flutti meðan eg var í Føroyum. Eg veit ikki, hvat eg gjordi galið, sigur norðmaðurin Jan Kløvstad, fyrrverandi stjóri í Norðurlandahúsinum í Føroyum og núverandi stjóri í Mentunardeplinum Katuaq í Nuuk í Grønlandi.

- Størsta avbjóðingin hjá mær sum stjóra í Norðurlandahúsinum í 5 ár, var at

hjálp til við at halda hýrinum á føroyingum uppi, soleiðis at teir fingtu treysti aftur, styrkja sjálvsálitið mentunarliga, og vera við til at vísa, at hóast tað gekk illa búskaparliga, vóru nógvar dygdir í føroyska mentunarlívinum. Eg vildi vísa øllum, at hóast nógvar keðligt var at hoyra og lesa í útlandskum fjølmiðlum um Føroyar, so bagdi einki við føroysku mentanini. Eg brúkti nógva orku til at marknaðarføra góðu siðurnar av føroyska mentunarlívinum í útlandinum, sigur Jan Kløvstad.

Gott samskipti ein fyrirtreyt

Ein av týðningarmestu hornasteinunum undir einum vælrikkum mentunarhúsi, sum skal vera bindilið millum Føroyar og hini Norðurlöndini, er, at samskiptið millum stovnin og restina av mentunarlívinum er gott.

- Norðurlandahúsið skal stýrast við virðing fyri restini av mentunarlívinum, og tað meti eg, at eg var heppin við. Vit høvdu javnan fundir við tónleikarar, sjónleikarar, myndlistafólk og felagsskapir innan mentunarlívið. A

hesum fundum greiddu vit frá, hvørjar ætlanir og hvørji ynski vit høvdu til næstu framtíð og eitt sindur inn í framtíðina. Vit lótu okkum ikki stýra av hvør øðrum, men við at vera opin yvir fyri hvør øðrum fingtu vit eitt sera gott samstarv. Og av tí, at vit høvdu ein so góðan og mennandi dialog varð tað nógva lættari at reka húsið.

- Norðurlandahúsið skal vera ein sjálfstøðugur stovnur og skal ikki verða stýrt av føroyska mentunarpolitikkini. Húsið eigur at hava rætt og skyldu til at taka egin stig, men hvussu tey verða móttikin veldst um evnini til at lurta og taka til sín tað, sum onnur koma fram við, sigur Jan Kløvstad.

Í sambandi við, at Norðurlandahúsið seinasta vár hevði 15 ár á baki, var framtíð, at leikluturin hjá stovninum eigur at verða endurskoðaður - uttan tó, at sagt varð, hvør leikluturin hjá húsinum so eigur at vera.

- Tað er altíð neyðugt at steðga á og seta spurnar-tekin við tað, sum verður gjørt. Tað hevur verið kravt av norðurlandskum stovnum, at teir skulu vera meiri norðurlandsk og

minni tjóðskaparligir. Eftir mínum tykki eigur húsið at miða eftir at skapa størri tiltøk. Í míni tíð sum stjóri hevði eg lyndi til at játta øllum, sum bóðu um innivist, og at finna uppá nógva ymsk tiltøk. Tiltøk nýtast ikki at vera hvønn einasta dag í húsinum, tað er slítandi fyri starvsfólkini, og brúkararnir kunnu ikki mæta upp til alt.

Uttan Norðurlandahúsið hevði staðið illa til

Fyrrverandi stjórin í Norðurlandahúsinum í Føroyum hevur lisið mentanarálitið Avmarkaðan marknað við stórum áhuga. Hann harmast um, at leikluturin hjá størsta mentunardeplinum ikki er lýstur í álitinum. Ein spurningur, ið av tí sama ikki verður svaraður, er, hvussu føroyska mentunarlívið hevði sæð út, um vit ikki høvdu Norðurlandahúsið at dúva uppá meðan kreppan fyrst í nútíðinum leikaði sum harðast.

- Eg rokni við, at so hevði staðið illa til, og at fá tiltøk verið. Tí sá eg tað sum eina uppgávu at halda hýrinum á fólk uppi og at skapa nokur áhugaverd tiltøk og tiltøk. Tiltøk, sum skuldu vísa bæði

- Størsta avbjóðingin hjá mær sum stjóra í Norðurlandahúsinum í 5 ár, var at hjálpa til við at halda hýrinum á føroyingum uppi, soleiðis at teir fingtu treysti aftur, styrkja sjálvsálitið mentunarliga, og vera við til at vísa, at hóast tað gekk illa búskaparliga, vóru nógvar dygdir í føroyska mentunarlívinum. Størsti munurin millum størvini hjá mær í Føroyum og í Grønlandi er, at í Føroyum sat eg eitt langt tíðarskeið sum tann einasti innan mentunarlívið sum hevði pengar, meðan eg í Grønlandi eri tann størsti biddarin, sigur Jan Kløvstad, ið í viðtalinum lítur aftur á tíðina í Føroyum og fram í tíðina, nú orð skulu setast á ein føroyskan mentunarpolitikk

- Norðurlandahúsið skal stýrast við virðing fyri restini av mentunarlívinum, og tað meti eg, at eg var heppin við. Vit høvdu javnan fundir við fólk innan mentunarlívið, sigur Jan Kløvstad

útlandingum og føroyingum, at í Føroyum eru nógvar dygdir. Eg legði stóran dent á at koma út á bygdirnar. Siðsta árið eg var stjóri skipaði húsið fyri 70 tiltøkum á bygð.

Nógva av tiltøkunum, sum Jan Kløvstad í síni stjórtíð setti út í kortið, eru framvegis á skránni.

- Vit tóku stig til summarframsýningina í 1991, sum hevur verið á hvørjum ári síðani, og ferðafarsýningina Fimm Føroyingar, ið hevur verið í ymsum Norðurlöndum í fleiri ár. Júst hendan framsýningin hevur fingið eyguni upp hjá norðurlendingum fyri, at í Føroyum eru nógva góð listafólk.

- Vit byrjaðu Føroya-kvöldini, og samstundis sum tað var eitt gott høvi at vísa útlandingum føroyska mentan og mat, var tað eisini ein góður møguleiki hjá føroyskum sjónleikarum, tónleikarum, høvundum og øðrum at vísa, hvat tey duga og tjena nokur oyru. Tiltakið Føroysk Dansinátt í juli mánað tóku vit stig til og tað var sera væl umtókt. Vit góvu út fyra ársbókur við greinum um føroyskt og norðurlandskt mentunarliv, og hetta var ein

hentur møguleiki at spjaða vitan út um føroyskt mentunarliv. Vit sendu eisini tíðindabrev út til eini 1200 adressur í Norðurlöndum um føroyskt mentunarliv.

- Eitt tað størsta tiltakið í míni tíð var at seta sjónleikin „Gladaði spelmenninir“ upp. Hetta var ein verkætlan, sum kostaði meiri enn trýggjar milliónir krónur, og sjálfv William Heinesen ivaði í, um tað fór at bera til. Hann kallaði tað orskap, men ynskti mær kortini góða eydnu. Eini 40-50 fólk arbeiddu við leikuppsetingini í 2-4 mánaðir, og tað var týðingarmikið tá at vísa í eini tíð við so stórum arbeiðsløysi. Og leikurin gjordist so sera, sera væl umtóktur og móttikin - við niðan framfórlum, ið meiri enn 6000 fólk sóu.

Tíðin er komin til at satsa enn meiri

Um Norðurlandahúsið hevur rudað føroysku myndugleikarnar í ein langan mentunarpolitiskan svøvn, sigur Jan Kløvstad. - Búskaparliga kanska, tá ið vit hugsa um, at Føroyar hava fingið eina so stórvingna gávu, sum Norðurlandahúsið er, fyri lítið og lætt. Grønland